

УНИВЕРЗИТЕТ
У НОВОМ САДУ

ФАКУЛТЕТ
ТЕХНИЧКИХ НАУКА

Трг Доситеја Обрадовића 6, 21000 Нови Сад, Република Србија
Деканат: 021 6350-413; 021 450-810; Централa: 021 485 2000
Рачуноводство: 021 458-220; Студентска служба: 021 6350-763
Телефакс: 021 458-133; e-mail: ftndean@uns.ac.rs

ИНТЕГРИСАНИ
СИСТЕМ
МЕНАџМЕНТА
СЕРТИФИКОВАН ОД:

XXVII Skup **TRENDOVI RAZVOJA:**

“On-line nastava na univerzitetima”

ZBORNİK RADOVA

www.trend.uns.ac.rs

Uredio:

Prof. dr Vladimir Katić, dipl.ing.

Novi Sad / MS Teams platforma

15 - 18. 02. 2021.

Naučno-stručni skupovi TRENDOVI RAZVOJA - TREND

1. **skup:** "Informacione tehnologije i primena u elektroenergetici", Novi Sad, okt.1994.
2. **skup:** "Električna vozila – pogon i aplikacije", Novi Sad, okt. 1996.
3. **skup:** "Savremene tehnologije u elektroprivredi", Kopaonik, mart 1997.
4. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1998.
5. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1999.
6. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 2000.
7. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Novi Sad, feb. 2001.
8. **skup:** "Univerzitet i NT parkovi", Kopaonik, feb. 2002.
9. **skup:** "Bolonjski proces I tehnički fakulteti", Kopaonik, mart 2003.
10. **skup:** "Integrirani univerzitet i tehničke struke", Kopaonik, mart, 2004.
11. **skup:** "Šta donosi novi zakon o visokom obrazovanju", Kopaonik, mart, 2005.
12. **skup:** "Bolonjski proces i primena novog zakona", Kopaonik, mart, 2006.
13. **skup:** "Akreditacija Bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2007.
14. **skup:** "Efikasnost i kvalitet bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2008.
15. **skup:** "Doktorske studije u Srbiji, regionu i EU", Kopaonik, mart, 2009.
16. **skup:** "Bolonja 2010: stanje, dileme i perspektive", Kopaonik, mart, 2010.
17. **skup:** "EVROPA 2020: društvo zasnovano na znanju", Kopaonik, mart, 2011.
18. **skup:** "Internacionalizacija univerziteta", Kopaonik, februar, 2012.
19. **skup:** „Univerzitet na tržištu“, Maribor, Slovenija, Feb. 2013.
20. **skup:** "Razvojni potencijal visokog obrazovanja", Kopaonik, Srbija, feb. 2014.
21. **skup:** "Univerzitet u promenama...", Zlatibor, Srbija, feb. 2015.
22. **skup:** "Nove tehnologije u nastavi", Zlatibor, Srbija, feb. 2016.
23. **skup:** „Položaj visokog obrazovanja i nauke u Srbiji“, Zlatibor, Srbija, feb. 2017.
24. **skup:** „Digitalizacija visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2018
25. **skup:** „Kvalitet visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2019
26. **skup:** „Inovacije u modernom obrazovanju“, Kopaonik, Srbija, feb.2020.

Organizatori:

**UNIVERZITET U NOVOM SADU i
FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA – NOVI SAD**

Programski odbor:

1. Prof. dr Dejan Jakšić
2. Prof. dr Rade Doroslovački
3. Prof. dr Dragiša Vilotić
4. Prof. dr Vladimir Katić
5. Prof. dr Srđan Kolaković
6. Prof. dr Aleksandar Kupusinac
7. Prof. dr Darko Stefanović
8. V.Prof. dr Boris Dumnić

International Steering Committee:

1. Prof. Mester Gyula, Obuda University, Budapest, H
2. Prof. Darko Knežević, University of Banja Luka, B&H
3. Prof. Branko Blanuša, University of Banja Luka, B&H
4. Prof. Milija Krajišnik, University of East Sarajevo, B&H
5. Assoc. Prof. Saša Mujović, University of Montenegro, MG
6. Prof. Biljana Stamatović, UDG, Podgorica, MG
7. Assoc. Prof. Marian Greconici, Polytechnica Timisoara, RO
8. Prof. Pero Raos, University of Osijek, HR
9. Assoc. Prof. Boris Tzankov, UACEG, Sofia, BG
10. Prof. Dimitar Taškovski, UKIM, Skopje, NMK
11. Prof. Vladimir Dimčev, UKIM, Skopje, NMK

Organizacioni odbor:

1. Prof. dr Rade Doroslovački
2. Prof. dr Aleksandar Kupusinac
3. Prof. dr Vladimir Katić
4. Prof. dr Darko Stefanović
5. Prof. dr Srđan Kolaković
6. V.Prof. dr Boris Dumnić

Izdavač:

Fakultet tehničkih nauka
Univerziteta u Novom Sadu
Novi Sad,
Trg Dositaja Obradovića 6
Tel: 021/ 450-810
Fax: 021/ 458-133
e-mail: ftndean@uns.ac.rs,
www.trend.uns.ac.rs

Tehnička obrada:

MSc Nikolić Dragomir,
e-mail: nikolicd@uns.ac.rs

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

378.4:[37.018.43:004.738.5(082)

SKUP Trendovi razvoja (27 ; 2021 ; Novi Sad)

Zbornik radova / XXVII skup Trendovi razvoja [sa temom] "On-line nastava na univerzitetima", Novi Sad/MS Teams platforma, 15-18. 02. 2021. ; uredio Vladimir Katić ; [organizatori] Универзитет у Новом Саду [i] Факултет техничких наука. - Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2021 (Novi Sad : Grid). - XV, 466 str. : ilustr. ; 30 cm

Tiraž 15. - Str. XV: Predgovor / Vladimir Katić. - Rezimeji na engl. jeziku uz svaki rad. - Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-6022-313-7

1. Катић, Владимир, 1954- [уредник] [аутор додатног текста]
а) Универзитети -- Образовање на даљину -- Зборници

COBISS.SR-ID 32023305

Umnoženo u Novom Sadu, Februara 2021 godine.

Napomena: Organizator ne zastupa stavove, niti je odgovoran za tačnost podataka iznetih u radovima, već su to isključivo gledišta autora.

Organizaciju ovog skupa su pomogli Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Republike Srbije, Pokrajinski sekretarijat za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost AP Vojvodine i IEEE Serbia and Montenegro Section-Education Society Chapter

**TEMA T5.1: POLOŽAJ NAUKE (Fond za nauku, Projekti u 2020/21.,
Međunarodni projekti, Rangiranje...)**

Paper No.T5.1-1
00833

**PRAVNI POLOŽAJ I ORGANIZACIJA FONDA ZA NAUKU
REPUBLIKE SRBIJE**

Sanja Škorić¹, Vladimir Jovanović², Goran Maričić³

^{1,2,3} Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom
Sadu, Srbija

¹sanja@pravni-fakultet.info, ²jovanovicvld@gmail.com, ³goran.maricic@poreskaupravar.org

Kratak sadržaj: Kontinuiran razvoj naučnoistraživačke i razvojne delatnosti je prepoznat kao neophodan za napredak društva zasnovanog na znanju. Ovo je ujedno i deo rečenice člana 1 Zakona o Fondu za nauku Republike Srbije, donetog 2018. godine, na osnovu kojeg je kasnije osnovan Fond za nauku, kao posebno pravno lice, čiji je osnivač Republika Srbija, sa sedištem u Beogradu koje je svojstvo pravnog lica steklo upisom u sudski registar. Njegovo ustanovljavanje bi se moglo povezati sa strateškim ciljevima u oblasti inovacija i nauke (2016-2020), te je Fond jedna od institucija, pored Fonda za inovacionu delatnost, Centra za promociju nauke i sl., preko koje se mogu realizovati predviđeni strateški ciljevi u ovoj oblasti. Donošenjem novog Zakona o nauci i istraživanjima 2019. godine, utvrđeno je da su nauka i istraživanje delatnosti od posebnog značaja za sveukupni razvoj Republike Srbije, zasnovan na znanju, iskustvu i veštinama, i da zajedno sa visokim obrazovanjem jeste pokretač privrednog i ukupnog društvenog razvoja. Na osnovu svega prethodno rečenog, predmet ovog rada biće kako pravni položaj Fonda za nauku i njegova organizacija i delatnost u okviru razvojnih projekata, tako i pretpostavka da se njegove aktivnosti, misija i vizija mogu u velikoj meri poklapati sa drugim državnim institucijama (ministarstvima, drugim fondovima, centrima, institutima). Iz analize tog poklapanja aktivnosti, nastojaće se doći do zaključka da li je nauka i naučnoistraživačkoj i razvojnoj delatnosti u Srbiji zaista potrebna tolika disperzija u sprovođenju i promociji, odnosno da li je to u skladu sa strateškim ciljevima Republike Srbije u ovoj oblasti i koliki su benefiti za razvoj nauke primenom ovakvog pristupa.

Ključne reči: Fond za nauku / Naučnoistraživačka delatnost / Razvojna delatnost

**LEGAL STATUS AND ORGANIZATION OF SCIENCE FUND
OF THE REPUBLIC OF SERBIA**

Abstract: The continuous development of scientific research and development activities has been recognized as necessary for the progress of a knowledge-based society. This is also part of the sentence of Article 1 of the Law on the Science Fund of the Republic of Serbia, adopted in 2018, on the basis of which the Science Fund was later established as a separate legal entity, founded by the Republic of Serbia, based in Belgrade, separated legal personality acquired by entry in the court register. Its establishment could be related to the strategic goals in the field of innovation and science (2016-2020), and the Fund is one of the institutions, in addition to the Fund for Innovation, the Center for the Promotion of Science, etc., through which the planned strategic goals can be realized in this area. With the adoption of the new Law on Science and Research in 2019, it was determined that science and research are activities of special importance for the overall development of the Republic of Serbia, based on knowledge, experience and skills, and that together with higher education is the driver of economic and overall social development. Based on all the above, the subject of this paper will be the legal position of the Science Fund and its organization and activities within development projects, as well as the assumption that its activities, mission and vision may largely coincide with other state institutions (ministries, other funds, centers, institutes). From the analysis of this matching of activities, we will try to come to the conclusion whether science and scientific research and development activities in Serbia really need so much dispersion in implementation and promotion, ie whether it is in line with the strategic goals of the Republic of Serbia in this area, or for the development of science by applying this approach.

Key Words: Science Fund / Scientific research activity / Development activity

1. UVOD

Nauka i naučnoistraživački rad su, bez svake sumnje, izuzetno bitni za razvoj, kako svake pojedinačne oblasti u društvo, tako i države i društva u celini. Sa tim u vezi je svakako visoko obrazovanje i visokoškolske ustanove koje se svuda u svetu, smatraju generatorima znanja i na kojima leži velika odgovornost za promociju osnovnih

vrednosti savremenog društva [1]. Ovde svakako ne treba zaboraviti i niže nivoe obrazovanja, koji u svom domenu čine osnovu za dalje usavršavanje pojedinaca, njihovo napredovanje, inovativnost i zainteresovanost za nauku. U Republici Srbije se nauka i naučnoistraživački rad promovise i podržava različitim vrstama projekata na više nivoa i preko nekoliko različitih fondova, instituta i centara. Kada se kaže „različiti nivoi“, tu se prvenstveno misli da promociju i podršku nauci od strane države, preko različitih naučnih projekata koje podržava resorno ministarstvo [2], kao uostalom i druga ministarstva koja podržavaju različite naučne projekte iz svojih oblasti. Sledeći nivo čine nadležni pokrajinski sekretarija [3], kao i drugi pokrajinski sekretarijati i najzad, promocija nauke i naučnoistraživačkog rada se čini i preko gradskih sekretarijata koja izdvajaju budžetska sredstva za finansiranje, odnosno sufinansiranje različitih naučnih projekata. Sasvim poseban način na koji se nauka može promovisati i finansirati, jeste preko nevladinog sektora, različitih privatnih fondacija, ali i preko međunarodnih organizacija i sl.

Promocija nauke i naučnoistraživačkog rada u Republici Srbiji, osim nabrojanih nivoa, čini se i preko različitih Fondova, instituta i centara, kao što su:

- Fond za nauku, osnovanog 2019. godine [4];
- Centra za promociju nauke, osnovanog 2010. godine [5];
- Fond za inovacionu delatnost, osnovanog 2011. godine [6];
- Naučni instituti, istraživačko – razvojni instituti i instituti od nacionalnog značaja za Republike Srbiju kojih ima gotovo isto koliko ima i oblasti nauke i čiji pravni položaj i organizaciju regulišu odredbe Zakona o nauci i istraživanjima [7, čl. 36-58];
- Visokoškolske ustanove [7, čl. 35].

Ako se prethodnom doda da pod institutima i visokoškolskim ustanovama podrazumevamo i one osnovane od strane države - autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave, Srpske akademije nauka i umetnosti, ali i one koje može osnovati domaće ili strano fizičko ili pravno lice, te da postoje i privatne visokoškolske ustanove, osim državnih, onda se spisak produžava i mogao bi brojati više desetina različitih institucija, instituta, fondova, centara i sl., koje promovisu nauku i naučnoistraživački rad u Srbiji. Precizna sistematizacija ovih institucija verovatno ne bi bila moguća, kao što bi bilo nemoguće striktno podeliti sve aktivnosti koje one preduzimaju u cilju pomocije i razvoja nauke i naučnoistraživačke delatnosti. Kako je predmet ovog rada pravni položaj i organizacija Fonda za nauku, kao jedne od najskorije osnovanih ustanova za promociju nauke, onda se ovde ni ne mogu razmatrati aktivnosti svih naučnih institucija. Razlog njihovog nabiranja i osvrta na njihovu aktivnost jeste taj da bi se donekle mogao doneti zaključak o tome da li Fond ima određeni primat u promociji određene oblasti nauke u odnosu na druge i na koji način se delatnosti i aktivnosti ovog fonda prepliću, međusobno dopunjuju ili eventualno isključuju.

2. PRAVNI POLOŽAJ I ORGANIZACIJA FONDA ZA NAUKU

Fond za nauku je uveden u pravni sistem Republike Srbije Zakonom o fondu za nauku 2018. godine [8], dok njegov rad počinje donošenjem i usvajanjem Statuta Fonda za nauku u maju 2019. godine [9].

U skladu sa imenovanim zakonom, pravni položaj Fonda za nauku je određen na sledeći način: „Osnivač Fonda je Republika Srbija. Fond ima svojstvo pravnog lica, koje stiče upisom u sudski registar. Fond posluje pod nazivom: Fond za nauku Republike Srbije. Naziv Fonda u međunarodnoj korespondenciji je: "Science Fund of The Republic of Serbia". Sedište Fonda je u Beogradu. Sredstva za osnivanje i rad Fonda obezbeđuju se iz budžeta Republike Srbije. Fond počinje sa radom danom upisa u sudski registar.“ [8, čl.4-5].

Što se tiče organizacije Fonda za nauku, ona je takođe uređena Zakonom i izgleda ovako: „Organi Fonda su: Nadzorni odbor, Upravni odbor, direktor i Naučni savet Fonda« [8, čl. 10]. Zakon precizno definiše nadležnost svih organa Fonda koji se Statutom Fonda za nauku samo dalje preciziraju [9, čl. 5-14]. Ono što je evidentno iz odredbi i Zakona o Fondu za nauku i njegovog Statuta jeste da se pravno određuje da ovakvom jednom naučnom institucijom upravljaju, ali i da u njoj budu angažovani vrhunski naučni stručnjaci, sa dugogodišnjim naučnim radom i zapaženim rezultatima naučnog rada. Dakle, izuzetni naučnici koji će jedino biti kompetentni da odlučuju na koji način će Fond poslovati, kako promovisati nauku i sl. Ovo je ujedno i jedna od razlika koja postoji između organizacije ovog fonda od organizacije Fonda za inovacione delatnosti i Centra za promociju nauke [10,11].

Što se tiče preplitanja delatnosti između Fonda za nauku i instituta, Zakonom o nauci i istraživanjima se ove institucije dopunjuju i u više navrata se ovaj zakon poziva na odredbe Zakona o Fondu za nauku, a vezano za ostvarivanje delatnosti, finansiranje istraživača u zemlji i u dijaspori i sl. Međutim, ono što je zanimljivo jeste da se u Zakonu o nauci i istraživanjima Fond za nauku ne pominje kao posebna organizacija koja obavlja naučnoistraživačku delatnost iz čega se može izvući zaključak da je Fond za nauku posebna naučna institucija države koja bi trebala da ima za cilj organizaciju naučnoistraživačkog delovanja na teritoriji države, te u tom smislu ima specifičan pravni položaj i organizaciju koja se razlikuje od pravnog položaja i organizacije svih ostalih naučnoistraživačkih institucija u Srbiji. Tako je u opisu strateških planiranja i određivanju pojma i sadržine Strategije naučnog i tehnološkog razvoja [7, čl. 10-11] navedeno sledeće: „Strategija se usaglašava sa strategijom opšteg privrednog i društvenog razvoja Republike Srbije, kao i drugim nacionalnim, regionalnim i evropskim strategijama uključujući i strategiju kojom se utvrđuju prioritetne oblasti pametne specijalizacije.

Strategijom se utvrđuju: stanje u oblasti naučnoistraživačke delatnosti; ciljevi koji se u oblasti nauke i tehnološkog razvoja žele postići na nivou Republike Srbije (u daljem tekstu: Republika), prioriteta i pravci naučnog i

tehnološkog razvoja; ciljane sredstva za nauku i istraživanja koja se izdvajaju iz budžeta i privrede, izražena kao procenat bruto nacionalnog dohotka Republike Srbije; naučne oblasti i uže naučne discipline kao i interdisciplinarni i multidisciplinarni pravci koje treba posebno razvijati i materijalno podržavati radi dostizanja ciljeva u razvoju Republike Srbije; prioritetne potrebe u nauci i tehnološkom razvoju i prioriteti ulaganja u naučnoistraživačke programe; materijalni i sistemski preduslovi za realizaciju Strategije, dinamika i faze realizacije; mere za sprovođenje Strategije i upravljanje njenom realizacijom; drugi elementi od značaja za sprovođenje Strategije. Strategijom se određuju prioriteti za koordinaciju rada Fonda za nauku Republike Srbije i mreže institucija. Strategija se donosi za period od pet godina.“ Iz prethodnog se jasno može videti da je Fond za nauku u pravnom sistemu Republike Srbije posebna naučna institucija i da se kao takva i pravno tretira, dok sve ostale nabrojane i navedene institucije čine mrežu institucija.

3. STRATEGIJA NAUČNOG I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA REPUBLIKE SRBIJE

Trenutno važeća Strategija naučnog i tehnološkog razvoja (u daljem tekstu: Strategija) doneta je 2016. godine za period od 2016-2020 [12]. Dakle, ova strategija je doneta u skladu sa odredbama ranijeg Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti, a pre nego što je donet Zakon o fondu za nauku. Krajem decembra 2020. godine, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, pristupilo se raspravi o novoj Strategiji za period od 2021-2025 [13]. Analiza do sada važeće strategije pokazala je da je u njoj prepoznata jedna od slabosti u tadašnjem sistemu naučnog razvoja, te su predviđene mere za uspostavljanje efikasnijeg upravljanja naukom i inovacijama, te radu na institucionalnom okviru koji će nedostatak u upravljanju poboljšati. Međutim, može se zaključiti da se tada još nije imao u vidu Fond za nauku, njegovo osnivanje kao posebne naučne institucije, već se išlo ka tome da se osnaži u naučnom smislu Fond za inovacione delatnosti. Kakva će strategija biti doneta za naredni period u velikoj meri zavisi od toga na koji način je Fond za nauku opravdao svoje aktivnosti do sada, odnosno koliko je učinjeno nakon njegovog osnivanja na koordinaciji rada Fonda za nauku i mreže naučnoistraživačkih ustanova.

4. ZAKLJUČAK

Početak istraživanja o Fondu za nauku navodio je na zaključak da se nauka i naučnoistraživačka delatnost u Srbiji u veoma širokoj mreži naučnih institucija, samo prepliću u aktivnostima, sa promocijom nauke, ali ujedno i sa međusobnom disperzijom aktivnosti koja može biti dosta neartikulisana i samim tim izgubljena u tom moru naučnih institucija. Međutim, detaljnijom analizom pravnog položaja Fonda za nauku, kao i strateških dokumenata, na kraju istraživanja se došlo do sasvim suprotnog zaključka. Naime, smisao osnivanja Fonda za nauku je upravo ta da koordinira radom veoma razućenom mreže naučnoistraživačkih institucija, te da se tako radi na postizanju strateškog cilja, a to je bolje upravljanje radom svih naučnih institucija u zemlji, te sublimiranje naučnoistraživačkih rezultata na jednom mestu. Fond za nauku treba da ima centralnu ulogu u razvoju nauke i naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji. Trenutno, ostaje da se sačeka nova Strategija u kojoj će se analizirati dosadašnji rad Fonda za nauku, ali i doneti planovi za buduće aktivnosti i ulogu koju će Fond zauzeti u budućem periodu.

5. LITERATURA

- [1] Sanja Škorić, Stefan Ditrih, *Innovation in teaching through additional pedagogical trainings of professors*, Međunarodna konferencija - Research in education and training: International Aspects of Education and Training, Ljubljana, 18.-19. 09. 2019.
- [2] Internet stranica, Министарство просвете, науке и технолошког развоја | Република Србија (mpn.gov.rs)
- [3] Internet stranica, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност (vojvodina.gov.rs)
- [4] Internet stranica, Fond za nauku
- [5] Internet stranica, ЦПН – Основни сајт Центра за промоцију науке (cpn.edu.rs)
- [6] Internet stranica, Фонд за иновациону делатност (inovacionifond.rs)
- [7] *Zakon o nauci i istraživanjima* („Službeni glasnik RS“ br.49/2019)
- [8] *Zakon o Fondu za nauku Republike Srbije* („Službeni glasnik RS“ br. 95/2018)
- [9] *Statut Fonda za nauku*, Акта Фонда – Фонд за науку
- [10] *Statut Fonda za inovacione delatnosti*, КМ_С224е-20180322105145 (inovacionifond.rs)
- [11] *Statut Centra za promociju nauke*, cpn-statut-2016.pdf
- [12] *Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije 2019-2020* („Službeni glasnik RS“ br. 25/2016)
- [13] Дукић Марјановић: *Од знања које имамо и користимо зависи колико ћемо бити угледни, напредни и богати* | Министарство просвете, науке и технолошког развоја (mpn.gov.rs)